

NAGYVÁRAD

Főszerkesztő: HEGEDŰS NANDOR

Felelős szerkesztő: MARÓT SANDOR

győzött Pasic

A jugoszláv kormány terrorjára egy magyar képviselő sem jött be — Radicsék hatvankilenc mandátumot kaptak

(radikális) 168, ellenzékiek 142 mandátum. Az ellenzéki mandátumok számába beleértendő 69 Radics-párti mandátum is.

Pasicot három helyen is megválasztották. A radikális párt különösen Szerbiában és a Vajdaságban tud felmutatni sok mandátumot s a mult választással szemben ez a párt harmincegyven mandátummal megerősödött.

A Pasicék győzelme éjszakai órákban került Belgrádban nyilvánosságra. Pasicot lakása előtt nagy felhajtott tömeg ünnepelte.

Érdekes, hogy minden választási vizsgálás dacára Radicsékat sem sikerült leszorítani. Radicsék a multori választásokkal szemben mindössze egy mandátummal kaptak most kevesebbet. Pasic radikálisai különösen a Davidovics-frakciótól. Dzsemjettől s a muzulmán-párttól hódia-

tottak mandátumokat. Radics diadalait természetesen Horvátországban aratta legfényesebben. A varasdi, belovári, zágrábi, fiumei, pozsegai, verőcei, de a bácsbodrogi és spalatói kerületekben is radicspártiakon kívül alig került be a parlamentbe egy-két Pribisevics-párti, vagy demokrata. Az éjjeli jelentések szerint a választások eredménye ez:

Pasic-párti radikális 162.

Radics-párti 69.

Davidovics-párti demokrata 39.

Korosec-párti klerikális 19.

Muzulmán 23.

Szerb kisgazda 4.

Német-párti 5.

Montenegrói föderalista 1.

Délszerb mozlim 1.

Horvátországban több helyen voltak véres összecsúszások. Egyik községben egy paraszt elesett és két csendőr megsebesült. Szentivánban egy csendőr és egy paraszt halt meg. Brisztricában a csendőrök egy parasztot agyonlőttek.

Kritika a nemzeti párt vezéreinek munkájáról

A naptáregyesítés vitája a szenátusban

Bukarestből jelentik: A szenátus legutóbbi ülésén Trandafirescu a naptáregyesítésről beszélt. Szerinte erre a lakosság nem volt megfelelően előkészítve és ez sok és súlyos nézeteltérést okoz.

Lepadatu kultuszminiszter válaszolt az interpellációra, elmondja, hogy egyedül az adott okot a nézeteltérésekre, hogy a régi naptár szerint kinyomatott kalendáriumban könyvek ügynökei megpróbálták a naptárakat elhelyezni és ennek érdekében a lakosságot felizzgatni. A karácsony reformja, mondja a miniszter, már megtörtént és hogy azt a nép tudatába bevigyék, a klórusnak és a közigazgatási szervek egységes akciójára van szükség.

Miron Cristea patriarcha elmondotta, hogy előlött a kérdés fölött a román egyházban hosszú, évszázadokon keresztül is viták folytak nem kell tehát csodálkozni, ha most kisebb nézeteltérések előadják magukat.

Cropsan nemzeti párti képviselő elmondja, hogy a Szerbiában lakó románokat a szerbek arra kötelezték, hogy ezeken az egyházi ünnepeken is dolgozzanak és diplomáciai beavatkozást kér.

Lepadatu kultuszminiszter válaszában kijelenti, hogy már megtették a szükséges lépéseket a tárgyalások felvételére, amely ezt a kérdést végleg tisztázza.

A parlament ülésén Pop Gita nemzeti párti képviselő a háromszék-megyei panamák iratait kérte.

Orleanu elnök közölte a kamarával, hogy két besszarábiai képviselőnek: Ciorneinek és Bologanának a mentelmi jogát az igazságügyminiszter felfüggeszteni kérte, mert ellenük rághalmazási per van folyamatban. A két képviselő mentelmi jogát a Ház felfüggesztette.

Ezután a déli választás vitáját folytatták.

Mosoiu közmunkügyi miniszter folytatja előző napi beszédét és arra kéri a Házat, hogy most ezekben a súlyos idők-

ben ne veszekedjenek, hanem szavazzák meg az előadói jelentés javaslatát és terjelmezzék át a munkára. A szavazás megkezdődik, de aztán alaki okokból megszüntetik. A nemzeti párt újból folytatta a Mosoiu elleni akciót. Mosoiu a nemzeti párt ellen szöveget azzal váltotta ki, hogy erősen kritizálta és leértékelte a nemzeti párt vezéreinek 1914—1918-as ténykedéseit. A nemzeti párt igyekszik Mosoiut ellenvádakkal elhallgattatni. Ekörül szokatlanul heves vita folyik le a parlament ülésén.

Goga szerint a Magyar Párt léte állami érdek

Egy magyar újságíró fölkereste Goga Oktaviánt és a Magyar Párttól kérte ki véleményét. Goga így nyilatkozott:

— A Magyar Párttól én már több ízben nyilatkoztam s mindannyiszor kifejtettem, hogy a Magyar Pártnak nem lehet és nem szabad más politikát folytatnia, mint a román állam érdekeivel és biztonságával megegyezőt. Ezt a politikát nem személyek kell, hogy csinálják, hanem maga a magyar nép. A Magyar Párt pedig ennek a magyar népnek kell, hogy igazi kifejezője legyen.

— A Magyar Párt politikailag szervezkedve részt kell, hogy vegyen a román állami, megyei és községi életben, ahol megvédvé fájának a törvény és a békeszerződések által biztosított jogait, minden erejével hozzá kell járulnia a román állami élet kiépítéséhez. Szervezkedési direktívát adni ilyenkor lehetetlen, mert ezt maguk a párt vezetői tudják a legjobban.

— Ismétlem, itt bent, ennek az országnak a belsejében, ennek az államnak a keretein belül kell elintéznie mindazt, amit szükségesnek és indokoltnak lát. Egy ilyen szervre, egy

ilyen pártra magának az államnak van elsősorban szüksége s legyen.

Ujvidékről jelentik: A választási terror dacára a Vajdaságban sikerült öt német képviselőt megválasztani. A zombori kerületben Kraftot és még egyet, az ujvidéki kerületben dr Mosert, az alsóbánáti kerületben Kraftot, a felsóbánáti kerületben Neunert választották meg. A szerémségi, eszéki, szabadkai, szlovéniai német jelöltek az erőszakoskodások folytán kiestek.

A nagybecskereki és felsóbánáti kerületekben a Magyar Párt kétezerhatvanöt szavazatot esett s ugyanannyit adtak le hozzávetőlegesen a delbánáti kerület magyar jelöltjeire is. A kevés számú szavazat azonban távolról sem vezethető vissza arra, mintha a magyarság nem igyekezett volna intenzíven érvényesíteni politikai jogait. Erre nézve eklatáns példa, hogy a szabadkai kerület tízenöt ezer magyar választójából mindössze négyezerkereszt szavazat engedtek leszavazni az urnák cserberusai.

A magyar párt urnáit Zentán szétrombolták, Zobaticán pedig véres összecsúszások voltak. A választás előtti napokban a Magyar Párt vezetői halálfejes fenyegető leveleket kaptak. Ezeket a leveleket tömegesen hordotta szét a posta a szubotici Magyar Párt vezetői között és azok között a polgárok között, akik a párt választási listáját aláírták. A levelek mind Belgrádból vannak feladva és egy összehajtott papírlapon egy halálfeje látszik, alatta két keresztberakott lábszárcsont.

A szabadkai kerületben különben kilenc párt vett részt a választási „küzdelemben” és ennek megfelelően kilenc szavazóurnát állítottak fel a kerület minden választási helyén. A legjelentékenyebb pártok ezek voltak: Radikális és független demokrata párt, Vajdasági néppárt, Német párt, Davidovics-párt, Szocialista-párt, Magyar Párt, Lovrekovics-párt, Bunyevác-sókác párt, Földmunkás-párt, Radics-párt.

Vasárnap délben a választás ideglenes eredményei így alakultak: Pasic-párt

nek róla meggyőződve, hogy egy ilyen pártot meg fogunk védeni mindenféle támadás ellen.

A Polgári Takarékpénztár évi közgyűlése

Harmincthetedik éve működik már Nagyváradon a Polgári Takarékpénztár. Ez idő alatt a város közgazdasági életére is jótekonny hatást gyakorolt a bank működése, amely mindenkor szolid és szilárd üzletek lebonyolítására törekedett.

Az utolsó esztendőben az eddig inkább csak betéti és kihelyezési üzletekkel foglalkozó pénztárat hatalmas lendületet kapott. Az a tény, hogy a bank deviza-kötésekre jogosult üzletmenetét nagy mértékben fokozta és ma már a közgazdaság minden ágában élénk tevékenységet fejt ki. Ez telte szükségessé a bank alapítók megerősítését is és az eddigi 5 millióról az alapítókét 8 millió 120 ezer leire emelték. A pénztárat jó hírnevét élénken bizonyítja az, hogy a betétállománya elérte a 23 és fél millió leit.

A Polgári Takarékpénztár hatalmas fejlődése első sorban is Révész Béla vezérigazgató érdemének tudható be, aki sok odaadással és szakadatlan munkával fejlesztette azt.

A vasárnapi közgyűlésen az igazgatóság évi jelentését egyhangúlag tudomásul vették és köszönetet mondtak a részvényesek az igazgatóságnak eredményes működésükért.

A közgyűlésen dr. Kiss Döme elnökölt. A jegyzőkönyv vezetésére dr. Fehér Adolfot, hitelesítésére Gherlán Gábort és dr. Rednik Gábort kérték fel.

Az 1924. évi üzleti évben — az igazgatósági jelentés szerint — a bank kihelyezési állománya 28 millió leiről 38 millióra, betétállománya pedig 19 millióról 23 millióra emelkedett. A bank deviza-üzlete fejlődésben van és azt a jövő évben fokozottabb mértékben fellendítik. A felügyelő bizottság jelentésében teljes mértékben aprobálja az igazgatóság zárszámadását.

Az 1924. évi nyereség 3,569,714 lei. A részvényesek között 2,387,280 lei osztanak szét, vagyis részvényenként 294 lei.

A közgyűlés megadta a felmentvényt az igazgatóságnak. Ezután a megüresült felügyelő bizottsági tagsági helyekre dr. Rednik Gábor ügyvédet és Vass Adolf malomigazgatót választották meg.

Egy inzultált lelkes agyonlőtt egy csendőrtisztet

Zágrábról jelentik: A Bjelovar melletti Krk községben a csendőrség több száz földművest közmunkára rendelt ki. A földművesek ellenszegtültek és hivatkoztak a kormányra arra a rendeletre, amely szerint a közmunkát pénzért megváltathatják. Erre a csendőrök több száz földművest összefogdostak és bekísérték Bjelovára, ahol országot építésre fogták őket. Az elhurcolt földművesek hozzátartozói felkeresték Benkovics katolikus lelkesét és megkérték, hogy interveníáljon illetékes helyen a közmunkára fogott földművesek elbocsátása iránt. Egyben közbenjárását kérték több letartóztatott Radics-párti szabádlábra helyezése ügyében.

A lelkes nyomban felkereste a falubeli csendőrség parancsnokát, aki azonban kérdéseire durván válaszolt, gorombáskodni kezdett vele, majd többször arcütötte és fegyvert fogott rája. A lelkes ekkor elővette revolverét és rálőtt a csendőrtisztre, aki holtan rogyott össze. A lakonyában levő csendőrök nem szavakoztak a véres ügybe, hanem elmenekültek. Benkovics lelkesét tevé után önként jelentkezett a rendőrségen, ahol letartóztatták és átkísérték a bjelovári ügyészégre.

Szövetek — 240 L-től Strada Gen. Mosoiu
140 sz. Cloth 105 (Kert-utca) 7. sz. alatt
I-a férfi ing 220 " ZAUERER & Co.
Női harisnya 80 " Cimre figyelni!
Férfi sokni 18 "

„Alázatosan kérek egy revolvert...”

Részletek az Oroszországnak kémkedő Redl vezérkari ezredes utolsó éjszakájáról

A visszaemlékezések korát éljük. A háború befejezése óta rendkívül fellendült a memoár-irodalom: a nagy világrengésnek az indítóokait a beavatottak egész serege veti papírosra. A napokban is elhagyta egy ilyen könyv a sajtót. Tartalma nincs ugyan szoros összefüggésben a világháborúval, de tagadhatatlan, hogy a praludiumába a benne megírt esemény is belejátszott. Redl ezredesnek Oroszország részére folytatott kémkedéséről és az áruló izgalmas önbíráskodásáról van szó ebben a könyvben, amelyben Kisch Egon Erwin osztrák publicista hiteles adatok nyomán írja meg ezt a tragédiát.

„Redl vezérkari főnök esete” — ez a címe ennek a könyvnek, melynek legérdekesebb fejezetét az alábbiakban közöljük:

A világháború kitörését megelőző év egyik éjszakáján négy katonatiszt csenget a bécsi Klomser-szállodába, de a portás a szállodai szabályokhoz alkalmazkodva nem akarja őket felengedni Redl ezredes szobájába, a tiszték erőlyes fellépésére azonban abbahagyja az ellentállást. A tiszték kopognak az első számú szoba ajtaján és a szobából rekedt hang felel: „Szabad!” Az ajtó kinyílik. Redl ezredes éppen az asztalnál ül és ír. Támo lyogva áll fel az asztaltól, arca halálsápadt, azután megszólal:

— Tudom, az urak miért jöttek. Eljártam az életemet és éppen búcsulevelet írok.

Az asztalon már ott fekszik testvérehez írt levele, a megkezdett levél pedig báró Giessler tábornagynak, prágai hadtestparancsnoknak van címelve. A mosdószekrényen zsebkész és egy köteg spárpa látható. (Georgi honvédelmi miniszter a képviselőház ülésén, amikor a Redl halálát szóba hozták, tőrszerű késről és vas tag zsinóról tett említést.) A tiszték felszólítják Redl-t, hogy nevezze meg bűntársait.

— Nincsenek bűntársaim! — hangzik a válasz.

Arra a kérdésre, hogy milyen méretű árulást követett el és hogy mondjon részleteket, így felel:

— Az összes bizonyítékokat megtalálják a prágai hadtestparancsnokságon lévő lakáson.

Erre az egyik tiszt ezt kérdi tőle: — Redl ur, van önnek lőfegyver?

Redl: Nincsen.

A tiszt: Akkor önnek jogában van fölünk fegyvert kérni.

Redl (akadozva): Alázatosan... kérek... egy... revolvert!

Egyik tisztnek sincs revolver, de megígérik neki, hogy rövidesen fog kapni. Az egyik tiszt erre gyorsan távozik, hogy elhozza browníngját „Redl ur” számára.

A többi magasrangú tiszt szintén távozik a szállodából, de a Herrengasse és a Bankgasse sarkán megállnak örködni, hogy az áruló meg ne szökhessen. A szálloda szobáinak ablakát nem tarthatják szemmel, mert Redlnek udvari szobája van. A várakozás idegessé teszi őket, azért egymást felváltva, a közeli Central-kávéházba mennek feketekávé inni. Nemsokára visszaérkezik a tiszt a fegyverrel, amelyet felvisz Redl szobájába, azután ő is visszajön s valamennyien az utcán várakoznak.

Egyik óra a másik után telik el, de a szállodából semmi láрма, semmi dörög nem hallatszik, mire a tiszték felváltva hazamennek, hogy polgári ruhát vegyenek magukra, mert közeledik a reggel és a járókelőknek már feltűnik, hogy a csendes Herrengasseban magasrangú vezérkari tiszték járkálnak fel és alá. Reggeli öt óra. Végre egy kiküldött titkosrendőr jelenti a tiszteknek:

— A szoba nyitva volt, én beléptem és a díván mellett a padlón halva találtam az ezredes urat.

A tiszték megkönnyebbülve távoznak.

Néhány perc múlva a Klomser-szállodából arról értesítettek a rendőrséget telefonon, hogy öngyilkosság történt. Redl ezredes a tűdkör elé állva, szájába lőtt és a golyó keresztülürta az agyvelejét. Az asztalon a már említett két levéllel kívül egy papírlapot találtak, amelyre Redl ezredes, közvetlenül az öngyilkossága előtt, a következő sorokat vetette kusza írással:

„Könnyelműség és szenvedély okozta vesztémet. Imádkozzatok értem. Bűnömöt halálommal engeszteltem ki. Alfréd.”

Utóirat: „Háromnegyed két óra van. Én most meghalok. Az a kérés, hogy ne boncolják fel holttestemet... Imádkozzatok értem!”

Dr. Lazar Aurél az igazságszolgáltatás hibáiról

A nagyváradai Ügyvédi Kamara közgyűlése

A nagyváradai Ügyvédi Kamara vasárnap tartotta meg évi közgyűlését dr. Kiss Döme elnökletével.

Dr. Pop Romulus főtitkár az évi jelentést terjesztette elő. A jelentés az ügyvédek helyzetének megrosszabbodásáról számolt be s ennek okát abban látja, hogy egyes bírák alacsony munkadíjat állapítanak meg s ez nem felel meg az ügyvédi magasabbrendű tevékenységnek. A bíróhiány is erősen érezhető, ami a jegyzőhiánnyal együtt a perek szüneteltetését vonja maga után. Az igazságügyminiszternek, ha azt akarja, hogy a jogszolgáltatás menete helyreálljon, szaporítani kell a bírák és a jegyzők számát.

Csak felnőtteknek!

DORIAN FILMSZINHÁZ

Ma, kedden 5, 7 és 9 órakor. — Frank Wedekind szindarabja:

A TAVASZ ÉBREDÉSE

Dráma 7 felvonásban. — A főszerepben: Hertha Müller.

DORIAN FILM!

Berlini felvételek.

Elővételi pénztár.

Csak felnőtteknek!

Hétezer lei pénzbüntetés egy nagyváradai ügyvéd inzultálása miatt

Ítélet a dr Bösörményi Emil—dr Antal afférben — A tegnapi tárgyalás érdekes részletei

A „Nagyvárad” vasárnapi számában megírta annak a sajnálatos incidensnek a történetét, amely egyik nagyváradai ügyvéd irodájában történt. Ennek következtében dr Bösörményi Emil nagyváradai ügyvéd könnyű testi és becsületsértés címén feljelentette dr Antal Istvánt, a bécsi Zaborszky-cég egyik képviselőjét. A per tárgyalását Chisiu Jenő járásbíró hétfőn délelőttre tűzte ki. A tárgyaláson dr Antal Istvánt dr Zigre Miklós, dr Bösörményi Emil pedig dr Rozvány Jenő képviselte. A vádat az igazságügyminiszter képviselője is vállalta és a délelőtti tárgyaláson a vádat dr Trif Titusz, a délutáni tárgyaláson pedig Seracu Adrian ügyész képviselték.

A délelőtti tárgyaláson dr Antal István ismertette azokat a körülményeket, amelyek következtében közte és dr Bösörményi Emil közt az ellentét felmerült. Ezután tekintettel arra, hogy az ügy tulajdonképpen női becsület megsértése körül forog, zárt tárgyalás elrendelését kérte.

Chisiu járásbíró elrendelte a zárt tárgyalást, a hallgatóság elhagyta a termet. A kiszivárgott hírek szerint ezen a zárt tárgyaláson dr Antal István becsületsértés címén viszonzóvádat és külön vádat emelt Bösörményi ellen és kérte mind a két ügynek az együttes letárgyalását. Ezt a kérelmet a bíróság elutasította, ezenkívül úgy rendelkezett, hogy az ügyet nyilvános tárgyaláson tárgyalja le.

Délután három órakor kezdődött a tulajdonképpen és módfelett érdekes tárgyalás. Elsőnek Weisz Rózsikát hallgatta ki a bíróság, aki dr Bárdos gépiró-kisasszonya. Elmondotta, hogy ő Antal István kérésére lement Bösörményihez és felhívta a Bárdos irodájába. Bösörményi bejött. Weisz Rózsika kihívta Antalt, aki egy másik szobában tartózkodott. A szobába bejött dr Antal Bösörményi üdvözlötte és kezét nyújtott neki. Antal nem fogadta el a kéznyújtást és azt mondotta: — *Lesz erre még később is idő!* Ezután Antal feleségre vonta Bösörményit és kérdezte: — Miféle rágalmakat terjeszt magáról?

Bösörményi válaszolt: — Hát azok is rágalmak? Ezután Antal a Bösörményi arcába ütött úgy, hogy annak a cvikkerje leesett. A két férfi között dulakodás fejlődött ki. Weisz Rózsika és a másik szobából bejött dr Bárdos vetették magukat közbe és akadályozták meg a verekedés elfajulását.

Dr Bancila Joan ügyvéd elmondja, hogy ő régebben ismerte Antal Istvánt. Egy ízben Bösörményi azt mondotta Antal Istvánról, hogy az nem is ügyvéd, és nem is állandó alkalmazottja a Zaborszky-cégnek.

Ebbe az állásába — mondotta neki Bösörményi — úgy került Antal dr, hogy a cég egyik tisztviselőjét vette feleségül. Azt is mondotta még, hogy dr Antal Garami és Lovászy pártjának titkára volt és ebben a minőségben a pénzülszámolás körül is szabálytalanságot követett el.

Dr Hajnal Izso, aki dr Bárdos ügyvédjelöltje, elmondja, hogy Antal, amikor a Bárdos kisasszonyát arra kérte, hogy Bösörményit hívassa el, nagyon ideges volt és az arca vörös volt az izgalomtól.

Dr Bárdos Imre ismerteti a veszekedés részleteit.

Dr Antal tiltakozik az őt ért rágalmak ellen, úgyszintén kijelenti, hogy ő ellene sohasem jelent meg az említett Garami által állítólag a Jövőben publikált vád.

Sándor Imre nagyváradai kereskedő elmondja, hogy előtte Bösörményi ügy nyilatkozott, hogy majd leleplezi Antalt.

Ezután Bösörményi Emil dr Sérett mondja el a történeteket a bíróságnak. Elmondja, hogyan került, mint ügyvéd összeköttetésbe a Zaborszky-céggel. A cégtől neki ügyvédi díj címén nagyobb követelése volt. Dr Antal becsületszávara ígérte, hogy ezt az összeget 10 napon belül kifizetik neki. Ez nem történt meg. Ezután részletesen elmondja a támadás történetét, amely után ő elhagyta az irodát és hazatért. Szerinte a támadásnál az első perctől fogja jelen volt dr Bárdos Imre.

Történetek után röviddel megjelent az irodájában Bárdos, aki őszinte sajnálkozását fejezte ki a történetek felett és ígéretet tett pénzbeli követelésének a kiegyenlítésére is. — En, — mondja dr Bösörményi — ezt válaszoltam Bárdos ügyvédnek: — Kolléga ur, önnek a szerepét látom, majd el fogjuk intézni ezt is.

Határozottan kijelentette, hogy ő Antal feleségéről sohasem beszélt, csak azt mondotta, hogy az gépirónői minőségben a Zaborszky irodájában dolgozott. Elmondja még dr Bösörményi, hogy még a tárgyalást megelőző este is Antal részéről felszólították a kibékülésre, azonban arra nem volt hajlandó.

Rozvány Jenő dr ügyvéd, Bösörményi dr képviselője mondotta el ezután beszédét. Kérte, hogy Antalt, aki az incidens felidézte, ítéljék el s az ítéletet hajtásá végre, mert nem román állampolgár s állandó lakhellyel sem bír.

Dr Zigre Miklós, Antal védője, hivatkozott azokra a lelki motívumokra, amelyek az esetet felidéztek. Védence nemcsak egyéni, hanem feleség becsületsértését is védte, akit rágalom ért. Ebben a lelkiállapotban találkozott dr Bösörményiével, akiben a pletyka elindítóját látta.

A kényszerezésségekről szóló törvény-reviziót a jogbiztonság szempontjából meg kell kezdeni. A községi jegyzők szerződéseiket és végrendeleteiket készítenek, amelyeknek helyeségeért nem vállalhatják a felelősséget, mert az ügyvédi törvény ezeket az ügyvédek hatáskörébe utalta. A jegyzők sokszor csak úgy adják ki az adó- és értékbizonylatokat, ha az adásvételi szerződést velük készítetik el a felek.

A jelen éhez dr Turla Miklós szólt fel. Kifejezte, hogy a telekkönyvnel ma is szedik az illetékeket, amelyeknek célja a telekkönyvek rendbentartása, azonban nem tudni, hova fordítják ezeket az illetékeket. Dr Képes Miklós az elocutort bírák visszahelyezése vagy nyugdíjazása iránt tesz javaslatot. Dr Váradi Ödön és dr Simonca György a kényszerezésségi eljárás hibáiról tartottak magvas előadást.

Politik Kálmán dr egy szerelmet jelentett be, amely az ügyvédséget akkor érte, amikor elhitták az utólevél ügyben való közbenjárását.

Dr Lazar Aurél elismeri, hogy sérelem, de épp az utólevél ügyben való közbenjárás nem tekinthető tisztán ügyvédi funkciónak. Kifejezte, hogy az igazságot gyakran politikai és pénzügyi szempontoktól teszik függővé. Ötven banis és egy lejes bélyeghiány miatt elhalasztanak igen sürgős és fontos pereket. Illegális illetékeket vetnek ki s kívánja, hogy az ügyvédek magasrendű erkölcsi és közéleti tisztaságát ne tévezzse el szem elől. Erre szolgálja az ügyvédi kör s annak elrehabilitációját kívánja.

Végül Kiss Döme dr dékán mondott emelkedett hangú beszédet s kifejezte, hogy az igazságszolgáltatás hiányainak és bajainak elhárításához az ügyvédi kör egész presztizsével és erejével hozzájárul.

Wolff Károly hajlandó házalónak fölcsapni elvei győzelméért

Mit mondanak egy városi zászlóbontáson Budapesten

Budapestről jelentik: A magyar főváros liberális polgárságának egyre nagyobb arányokat öltő hatalmas megmozdulása harci sorba állította a kétségbeesetten kapkodó Wolff Károlyék hadait is. Legutóbb szövetségre léptek a fajvédőkkel és mint egységes keresztény fővárosi párt vasárnap délután bontottak zászlót Budapesten, természetesen megfelelő botrányok mellett. A gyűlés első szónoka Petrovác Gyula volt, aki a budapesti közéleti választásokba a királykérdést dobta. Ekkor dr Tóth Tibor is beszélt, de Wolff Károly volt a nap „hőse”, aki mint mondotta, „az agyvelők sejtjébe kívánja befúrni érveit”, hogy ott — már mint az agysejteken — olyan változást idézzenek elő, mely megszabja a keresztény tömegek számára az új irányt.

— Mi lehet ez az új irány? — kérdezte.

Es a közbeszólások adták meg Wolffék szájaizszerinti feleletet:

— „Úsd a zsidót!”

Azt mondta még Wolff, hogy jöttment idegenek parancsolnak Magyarországon, mire az épületes közbeszólás megint az volt, hogy „ki kell irtani őket.” Az új szellem alatt a numerus clausus élteték ezen a gyűlésen, melyen még Wolff Károly kijelentette, hogy elvei győzelméért hajlandó házalónak is fölcsapni. Tudnillik, a pártcélokra való pénzügyi törekvésről van szó. Csilléry András szónoklata sem maradt el persze és hallatta szavát Friedrich István is, aki kijelentette, hogy a keresztény pártok „egységes frontjának” nemcsak a vörösek és a zsidók, hanem a kormánnyal is harcolni kell, mert Friedrich még egyszer miniszter szeretne lenni Magyarországon. Ez a kívánság azonban egyedül csak az övé. Így folyt le a vasárnapi zászlóbontás Budapesten. A Józsefvárosi üléseken beérték annyival is, hogy ugyane szónokok beszédei után Márfy, az elítélt bombavetőt éltették.

Mit kíván gyermeke? Höfer hintőport, crémet, szappant.

Nem tudott uralkodni magán s elkövette az inzultust. Védence nem idegen, mert hiszen a bécsi legációtlól van utle vele.

Serac Adrian rövid vádbeszéde után este hét óra után ítélelehozatalra került sor. Rövid tanácskozás után hirdette ki Chislu Jenő járásbíró az ítéletet. Bűnösnek mondotta ki dr Antal Istvánt brutális becsületsértésben és ezért 5000 lei fő, 2000 lei mellékbüntetésre és 500 lei tárgyalási költség megfizetésére ítélte. A bíróság az indokolásban enyhítő körülménynek vette azt, hogy Antal István érthető felindulásban követte el a támadást, azonkívül enyhítő körülménynek vette büntetlen előéletét is. A büntetést ki kellett róni, mert ezt maga Antal István is beismerte, hogy brutális becsületsértést követett el dr Bösörmenyi ellen. A bíróság úgy döntött, hogy a büntetést 24 órán belül Antal köteles megfizetni, tekintettel arra, hogy jelenleg külföldön lakik. Addig az utlevélét is visszatartották. Az ítélet ellen dr Bösörmenyi fellebbezést jelentett be a büntető törvénykönyv enyhítő paragrafusának alkalmazása miatt. Fellebbezést jelentett be dr Antal is, aki viszont súlyosnak találja a büntetést.

Érdekes, hogy a tárgyaláson tíz ügyvéd vett részt.

Meghalt Szentkirályi Zoltán

Csabáról jelentik, hogy szombaton ott meghalt Szentkirályi Zoltán István róm. kath. tb. esperes. Egykor nagy jövőt ígérő férfi hunyta le szemét, akinek nevét két évtizeddel ezelőtt, mint kiváló szónokát egy ország ismerte. A 48-as pártnak volt kiváló és harcos szónoka és egy cikluson át országgyűlési képviselő, ugyanakkor a párt jegyzője volt. A legsúlyosabb politikai harcokban vett aktív részt és később visszatért az oltárhoz. A fajszeret és hazaszeretet élt lelkében s készítette nagy indulásokra. De szíve nem birta a férfiúi energiáját és a politikával teljesen szakítva, a bihari egyház plébánosa lett. De az utóbbi években már a bihari plébániának terheit sem birta győne szervezete és átmént a mult évben Csabára, ahol mint kórházi lelkész teljesítette papi hivatását. Derék, talpig erős férfi és kiváló pap volt. 1864-ben született s így alig 60 éves korában halt el tüdőgyulladásban. Ma temetik Békésgyulán. Özv. Olasz Ákosné, a szociális misszió társaság nagyváradi főnöke fivérét és dr Mayer Antal püspöki helynök kanonok, unokafivérét gyászolja az elhunytban.

Schumann-hangverseny

Valahányszor özv. Patzkó Aladárné kitűnő zeneiskolájának növendékeivel a nyitványság elé lép, a nyújtott teljesítmény mindig felette áll a növendékelőadások szokásos színvonalának. Megszoktuk, hogy hasonló alkalmakkor a zeneiskolák paradicsom növendékei előadják nekünk legjobbban betanult darabjaikat s a hallgató fogalmat nyerhet az egyes növendékek maximális képességeiről, de nem ismeri meg a mestert s a zeneiskolát. Özv. Patzkóné előadásait két dolog jellemzi: a választékos izlés és az egységes stílus. Ha sokkal tehetségtelegebb növendékei volnának is, mint a milyenek vannak, az ő hangversenyei mindig élvezetesekek és tanulságosak volnának, mert minden alkalommal megnyilvánul az iskola szelleme, amely a technikai kiképzést, a virtuozitás fejlesztését csak eszköznek — bár nélkülözhetetlen eszközként tekint, a főcél az öntudatos zenei nevelés, a lélek, a szív, az izlés kiformalása érdekében. Mikor a legbájosabb konferanyszer, Petróczy Alice az előadandó számokat pár jellemző szóval ismerteti s utána egy növendék az illető számot megfelelő jellegzetességgel előadja, akkor látjuk, hogy itt nem egyszerű zongora- és éneknövendékekkel állunk szemben, hanem a zenét és a zeneszerzőket megértő és gondolataikat kifejezni tudó zenészekkel, akiknél bármely fokán legyenek is a kiképzésnek, a forma és tartalom, a gondolat, érzés és előadás, egyenlő fokon és harmóniában állanak. Legyen bár egyik-másik növendéknek különben technikai készsége, játszabár az etűdöket korát meghaladó precizitással. Patzkóné csak olyan zenedarabokat játszat vele, a

melyeknek szellemi tartalmát is megérteni és kifejezni képes. Saját kis hugából, Gossler Magdából igazán csodagyereket nevelhetne, de nem teszi, a leányka egészen rendkívüli tehetségét szigorúan fegyverkezve s ezzel biztosítja a jövő számára a letört és a gyermek helyett az életerős művészt.

A vasárnap délutáni Schumann-hangverseny száma és előkelő közönsége is többet kapott a növendékeknek kétségen felül minden díszére méltó produkciójánál: világos és jellemző képet nyert a romantikus iskola legkiválóbb képviselőjéről, Schumann Róbertől, a legszebb zongoradarabok s legszebb német dalok szerzőjéről. A zseniális kis Gossler Magdán kívül az apró Schwartz Juczi Jacob Zoe, Lusztig Klára és Szabó Mici darabjaikat nemesak kifogástalan technikával, hanem a tárgy teljes átértésével és meglepően élénk kifejezéssel játszották. Gödör Ica és Roesin Lucia számai (Grillen, illetve Fabel) a játékkészség és zenei intelligencia magasabb fokáról tanuskodtak. Czeglédy Irén Novelléja teljesen művészi színvonalú, az ő játékaról és előadásáról már nem is lehet egy növendékhangverseny keretében bírálatot mondani.

Az énekszámok közül bájos volt Schön Magda finom kifejezésű Marienwümmchenje. Hegdüs Gizella és Horth Klára széphangu, meleg duettje s igen nagy hatást keltett a még kezdő, de igen sokat ígérő szép és kifejező mezzoszoprán hanggal rendelkező Popa Délia és a megleghangu, sok muzikalitást eláruló, vérbéli énekest sejtető fiatal Sinea Teofil ketőse. Számukat meg is kellett ismételnük, Czeglédy Emmy tisztán csengő hangja magasfokú zenei képzettséggel párosul, „Du Ring an minen Finger” kezdetű dalt nagy énekesnőként sem hozhatnák közre, lobb a szívünkhez. Gramma Blanka is teljesen beleszállt magát s ezért a hallgatót is mintegy beloképszerűsíti a szerző gondolata és érzésvilágába. Szabó Ica sok drámai erővel és szinte teatrális kifejezéssel rendelkező énekesnő. Waldesgesprächje mély hatást keltett. Patróczy Alice magasan szárnyaló tiszta szopránja és Mayr Margit már sokszor méltóan gyönyörű altja remekül egyesült egy szép és nehéz duetthez. Befejezésül a mintegy harminc éneknővendő egy négyeszlánu nőikart adott elő finom dinamikával. A szolamok egyensúlya, a pontos bevágások és abbahagyások, az intonálás tisztasága legjobban jellemezte az iskola magas zenei színvonalát.

A zongorakíséretet Czeglédy Emmy és Irén mellett Patzkó Elemér, az iskola egyik pedagógiai erőssége látta el folyény tudással és kifejezéssel.

Dr K. J.

Sok ezer ember részvételével temették el Ullmann Adolf bárót

Budapestről jelentik: Vasárnap mély gyász és általános részvét mellett temették el Ullmann Adolf bárót, a Magyar Általános Hitelbank palotájából. Olyan impozáns temetés, mint ahogy Ullmann báró kisértek utolsó útjára, régen nem volt Budapesten. Ezek és ezek kísérték a koporsót és nem a pénzfejedelmet gyászolták, hanem a kiváló emberbarátot. A temetési szertartás délelőtt tízenegy órakor kezdődött. A Hitelbank József-téri palotájának környékét több ezer főre rugó tömeg lepte el. Az óriási pénztárteremben magas katalánok száz ezüstartóban égő ertyák és négy óriási kandeláber között ravatalozták fel a holttestet. A terem két oldalán fekete pesztóval bevont tribün, gyásztakaróval borított koporsóban nyugszik a holttest. A koporsó előtt bársony párnán az elhunyt rendjelei.

Pontban tízenegy órakor érkezett meg József Ferenc főherceg és József főherceg képviselőitében Szirmay József tábornok foglaltak helyet. Bethlen István gróf miniszterelnököt Bárczy István miniszterelnökségi államtitkár képviselte. A kormány képviselőitében Bud János pénzügyi és Walkó Lajos kereskedelmi miniszter jelent meg. Megjelentek még a székesfőváros pénzügyi és gazdasági világ tényezői, bécsi, párisi, berlini és prágai nagy bankházak képviselői, köztük Louis Rothschild báró.

Az első beszédet Fischer Gyula dr főbíró mondta, majd Ozirák Antal báró a Hitelbank elnöke, a bank vezetősége, Klein Gyula pedig a tisztviselők és a Hitelbank érelkőrébe tartozó vállalatok nevében bucsuztatta el.

Megható volt Torma István plébá-

nos belfalvai beszéde, aki a közönség küldöttség nevében bucsuzott el Ullmann bárótól. Békéfalván ugyanis bírtoke volt Ullmann Adolfnak és a környék szegény magyar földmivelő népét mindig segítette pénzbeli adományokkal.

A gyászbeszéd után megindult a menet, elől egy szakasz díszruhás rendőr, két roskadásig telt koszorúskoci. Az utvonalon a közönség kordont vont. A Kerepesi temető kapujától a Hitelbank tisztviselői vállakon vitték a koporsót a nyitott sirig.

„Irodalmi Ciklus”-om

Borzasztóan fájlaljam, ha valaki csatlódással tavoznék el azokról az irodalmi konferaniszaimról, melyeket a legközelebbi napokban Nagyváradon el fogok mondani. Ez a mostani írásom is már: védekezés észtus; nem magamat, hanem a gyanulán halgatót akarom védeni. Ugy érzem, kötelességem előre küldeni a figyelemztelést: mi az, amit nem várhatnak, nem kaphatnak tőlem.

Nem adom sem a magyar-, sem a világirodalom kronologikus történetét. A műfajok fejlődését sem tanulhatják meg előadásaimból senki sem. Kitűnő tankönyvek és még kitűnőbb kézikönyvek tesznek fölőstelegessé részemre ilyen próbálkozást (nem is beszélek a kompetenciáról, melyet ezeken a tereken magamtól kiméletlenül meglegadook.)

Hanem.

Harminc év alatt sokat hányt-vetett engem az élet. Akadtak ilyen hosszú idő alatt revelációs pillanataim, melyekben észre tudtam néha venni: élet és irodalom szerves összefüggéseit. A bőrömön és az idegeimen tanultam meg, hogy az irodalom nem luxuscikk, nem esti álomital, nem vasárnapi kirándulás. Hanem komoly dolog az életnek, talán a legkomolyabb. Hare az irodalom, szabadságharc, mit a világ és önmaga fölfedezéséért folytat az ember. Utolsó, legsúlyosabb etapja az ember szabadságharcának. A kélsoros szerelmi líra és a többkötetes orosz regény, mind egy-egy nyert ütközet. S az öröm, melyet az író érez, kész művészt megismogatóván, — hasonló az örömhöz, mit ősi korszakok embere érezett, mikor baltával agyoncsapta az őserő fenevadját.

Érdekes, néhol fájdalmasan szenzációs út az, amelyen halgatómat kalauzolni fogom. És az út végén? Megmondom, mit remélek. Hogy bátran, kalauz nélkül is, fízta ítélettel és szüz értemi kíváncsisággal, mennek egyedül, aovább...

Osvát Kálmán

Dr Osvát Kálmán kéri mindazokat, akik irodalmi kurzusán résztvenni kívánnak, hogy nála a „Nagyvárad” kiadóhivatalában kedden, vagy szerdán d. e. 10–12-ig felírtkozzon szíveskedjenek.

„MARGIT” áruház

kötött, szövött, rövidárú és szabó-kellékek üzlete Str. Alexandri (Teleky-utca) 24. sz. alatt (Stepper mellett) megnyílt. Cégtulajdonos:

Darvas Albertné

Versenyen kívüli olcsó árak.

HASZNALJON CSAK „DURA” ELEMKEK!

A háztulajdonosok globális adója

A „Nagyvárad” folyó évi 29. számában az adótörvény rendelkezéseire utalással fejtettem ki azt az álláspontomat, hogy azon háztulajdonosok, akiknek egyetlen jövedelmi forrását a házuk képezi, a törvény 87-ik §-a értelmében fel vannak mentve a globális adó tekintetében is az évi valóságadás kötelezettsége alól és hogy azon háztulajdonosok, kik más jövedelmi forrással is rendelkezvén, ily vallomás beadására kötelezve vannak, ezen kötelezettségüknek eleget tettek azáltal, hogy globális adóvallomást ívükben kitüntették, hogy ingatlanuk van és pontosan megjelölték ingatlanuk lekvését.

Valóban távol áll tőlem a gondolat, hogy ezt a kérdést hírlapi polemia útján kívánnám eldönteni, de tekintettel Rátz Ferenc pénzügyi főtanácsos urnak ugyancsak a „Nagyvárad” hasábjain kifejtett ellentétes álláspontjára, amelynek nem csekély súlyt kölcsönöz az általa betöltött magas pénzügyi hivatal és tekintettel az ennek folytán megnyilatkozott általános nyugtalanságra és izgalomra, a magam részéről helyesnek tartom a polgárság érdekeit megvédeni kívánó álláspontot igazolására a vonatkozó törvényszakaszok szövegéről leközlését.

A törvény 87. §-a II. utolsó bekezdése vonatkozó részében következőleg hangzik:

„Ha az adózónak csak egy bevallás alá eső elemi jövedelme van az összjövedelmi adóval való megadóztatási hely adóhivatalának területén, fel van mentve az évi valóságadás alól az összjövedelmi adóra vonatkozólag stb.”

Nézetem szerint tehát kétségtelen, hogy azon háztulajdonos, akinek kizárólag csak házbérlőjévédelme van, nem volt köteles globális adóvallomást ívet sem benyújtani.

De ugyancsak a polgárok által eddig elfoglalt és a lefolyt évek alatt a pénzügyi hatóságok által sem kifogásolt álláspontot igazolja a törvény 60. §-a is, amennyiben ez ugyancsak vonatkozó részében szószertint következőleg hangzik:

„A jövedelmek, amelyek az összjövedelmet alkotják, az előző év megfelelő jövedelmei alapján számítandók ki, amint következik:

a) A tiszta jövedelmek, melyek az elemi adókkal megadóztatás végett állapítottak meg, úgy, ahogyan azoknál az adóknál meghatározottak.”

Látható tehát, hogy az ellentétes álláspont a törvényszakasz bevezető soraira van alapítva, mely tényleg azt a rendelkezést foglalja magában, hogy az összjövedelem „az előző évi jövedelem” vagyis tehát a tényleges bevételek alapján állapítandó meg, amde ez az álláspont teljesen figyelmen kívül hagyja a törvény ez után következő a) pontját, mely világosan kimondja, hogy az elemi adókkal megterhelt jövedelmek az összjövedelem mennyisége megállapításánál azon összegekben veendő figyelembe, „ahogyan az elemi adóknál meghatározottak”.

Ezek alapján tehát továbbra is fenntartom azt az álláspontomat is, hogy az érvényben álló adótörvény rendelkezései értelmében a háztulajdonos összjövedelmi adóalapja meghatározásánál nem az esetleg változott bérlőjévédelme, hanem az elemi adó alapjául szolgáló „bérérték” veendő figyelembe és a háztulajdonos csak az ennek megfelelő globális adó megfizetésére kötelezhető.

Az összpolgárság érdekében azt a reményt táplálom, hogy a pénzügyi hatóságok is ezen, a törvény rendelkezéseinek megfelelő álláspontra fognak helyezkedni.

Dr Lengyel Zsigmond

Konrád Béla dr nagy beszéde az antiszemitizmusról

A zsidó hitközség képviselőtestületének érdekes gyűlése

A nagyváradai izraelita hitközség vasárnap délelőtt tartotta a zsidó-liceum nagytermében képviselőtestületi gyűlését Konrád Béla dr hitközségi elnök vezetésével. A képviselőtestületi gyűlésen a tagok nagy számban vettek részt. Konrád Béla dr tartott feltűnést keltő hatalmas beszédet, melynek bevezetőjében a hitközségi élet egy esztendejéről számolt be, majd rendkívül nagy tetszéssel fogadott szavakban a hitéletre tért át. Az antiszemitizmus meddő küzdelmeit fejtegette okos és találó szavakkal, tiszta és fölüeny logikával és az emberi igazság fényes fegyvereivel. A beszéd, amit egész terjedelmében közlünk, rendkívül mély hatást tett a hallgatóságra.

Üdvözlöm a képviselőtestület tisztelt tagjait — kezdte Konrád Béla dr — s kérem azokat, akik most először kerültek be ebbe a testületbe, váltsák be azt a várakozást, melyet a hitközség bizalma megváltásukhoz fűzött, dolgozzanak a hitközség javára, vállalva a már kipróbált régi erőkkel együtt. A képviselőtestület mai közgyűlését ezzel megnyitottam jelentem ki.

Mielőtt az elmúlt évi gazdálkodásunkról szóló zárásadást a tisztelt képviselőtestület elé terjesztenénk, méltóztassanak megengedni, hogy rövid visszapillantást tegyek ennek az esztendőnek munkásságára.

Egy év munkája

Hitéleti, kulturális és jótékonyági intézményeink kellő karbantartásán és némi fejlesztésén kívül ennek az esztendőnek kimagasló eseménye volt liceumunk felépítése és iskolánkban új otthonába való beköltözése. Nem kell hangsúlyoznom, hogy mit jelent a tágas, hygienikus, a pedagógiai szempontoknak megfelelő helyiség, sőt ennél több: ott hon a tanítás, a tanulás és a nevelés szempontjából. Az épület megteremtésében két tényező szerepelt, az egyik a mi szeretett főrabunk, az ő lelkesedése, lankadatlan munkássága és megingathatatlan hite a zsidó áldozatkészségben, a másik ez a zsidó áldozatkészség, tagjaink nemeslelkűsége, mely a szent cél érdekében hihetetlen áldozatokra volt képes és így létrehozta az első pillanatra lehetetlennek látszót.

A nagy mű még nem teljes, még tetemes összegre van szükségünk, melynek egy részét rövid lejáratu bankkölcsönrel pótoljuk, a másik rész — az időjárás miatt az építkezés félben maradván — csak tavasszal, a munka befejezésével válik majd esedéssé.

Nem szabad, hogy a gyönyörű mű befejezésénél megakadjunk, nem szabad, hogy a hitközség tagjai közül valaki is hiányozzék az adakozók közül, nem szabad, hogy valaki is kevesebbet adjot legyen, mint amennyi az ő viszonyaitól telt.

Az utókor részére megőrzik írásaink, megőrzik köztábláink az áldozatkészek nevét és az utókor áldani és tisztelni fogja nevüket még utódainkban is sokadizig, hisz ismerős nevek lesznek, akiknek viselői egykor ott voltak, ahol az új generáció kultúrájért szellemi és erkölcsi nevelésért új generáció boldogulásáért áldozni kellett.

Kérem az igen tisztelt képviselőtestületi tagokat, és az ő közvetítésükkel az egész hitközséget, mindenki, aki még nem adott, adjon, mindenki, aki adott, fontolja meg, vajjon eddigi adománya olyan-e, amelyet lelkiismerete magához máltónak bírálhat el.

A jövő programja: úgy érezzük, csak a mult folytatása lehet, a régi szellemben, de mindig intenzívebben kell dolgoznunk a zsidóság érdekében, mert a zsidóságot fenyegető antiszemitizmus is terjedőben van. Az antiszemitizmus mindig kísérője volt a nagy háborúk és más, az emberiséget ért sorscsapások utáni reakciónak. Az általános elszegényedéssel, a gazdasági és pénzkriszissal, a morális és kulturális nivó általános súlyosodásával együtt jár; bizony hisszük, hogy nálunk és mindenütt a gazdasági konszolidációval együtt újra emelkedni fog a kulturális és morális nivó és akkor a gyűlölet szörnyei is visszabujnak oduikba. Addig is azonban védekeznünk kell, sőt nemcsak védekeznünk, hanem nekünk magunknak is dolgoznunk kell a kulturális és morális nivó emelésén.

Az antiszemitizmus csak átkereszténység

Akik a kereszténység nevében izgatnak a zsidóság ellen, ezekkel szemben hangosuloznunk kell, hogy úgy mint a mi valásunk, úgy a kereszténység is a szeretet, a megértés álláspontján van, a vallási antiszemitizmus csak átkereszténység. A fajelmélet pedig áltudomány, csak arra való, hogy ma, mikor a régi korok vallási türelmetlenségét újra felszítani csaknem lehetetlen, a világfelfogás ilyen változásával új ideológiát adhassanak az egymásrausításnak és a gyűlöletnek.

Az antiszemitizmus lényege azonban gazdasági harc, egészségtelen konkurencia,

mely a szorgalom ellen nem szorgalommal, a tudás és munka ellen nem tudással és munkával akarja a versenyt felevezni, hanem ostoba és gyűlölködő fikcióval akarja levezni a versenytársat.

Ez ellen kell nekünk hirdetnünk a szeretetet, a humanizmust, a tudást, a becsületes munkát, a szorgalmat kell ellene szegoznunk, az antiszemitizmusnak és a jogot. Ki kell tartanunk amellett, hogy nekünk jogunk van, — mint mindeki másnak — itt émi és boldogulni ezen a földön, hol apáink és dédapáink éltek, hol évezredek óta élnek zsidók, ki kell tartanunk amellett, hogy itt, e földön kell megvédeni, fejleszteni, a tombolások után újra és újra építeni existenciánkat, kulturánkat.

Ezekért a jogokért kell küzdenünk minden törvényes eszközzel, hogy az általános jogrend keretében nekünk is meglegyen a jogunk a tanulásra, a tanításhoz, anyanyelvünkhez, gyermekeinknek vallásunk eszményeiben való neveléséhez és ahoz, hogy jó polgárok, a kötelezettség teljesítésben polgárok lehessünk minden téren a jogokban és érvényesülési lehetőségekben.

A zsidóság fejlesztése

Ezekért küzdve fejleszteni is akarjuk a zsidóságot, a régi tradicionális egyoldalú nevelés helyett adjunk harmonikusabbat, mely a test és lélek fejlesztésére egyaránt súlyt fektet. Haladunk is e téren már, régebbi idő óta is, nem öhajjtuk, hogy a zsidó felekezet a sport terén külön szervezkedik, de örülünk, ha a testi erő és ügyesség kultuszában a zsidóságot is ott látjuk. A zsidóság egyoldalú elhelyezkedését bizonyos pályákon — ami évezredek történeti erők folyamánként adódott, — mi is hibának tartjuk és ezért az ipari és földművelő pályára való nevelését ifjúságunknak és itthon lassanként e pályák felé terelését célul tűzzük ki, mihelyt a liceum ügye és még néhány aktuális kérdésünk meglesz oldva, hitközségünk kezdeményező lépéseket fog tenni e téren.

Minden más módja a küzdelemnek, mely kifele tendál és idebent, ép úgy, mint más országokban is, idegenné akarja tenni a zsidóságot, a zsidóság érdeke ellen van, minek legjobb bizonyítéka, hogy pontosan egy ugyanazon célban találkozik itt a zsidóság egy frakciója és az antiszemitizmus.

MENYASSZONYOK FIGYELMÉBE!!

Szafonok, vásznak, asztalneműk, paplanok méret után is olcsóbb mint bárhol.

UNGÁR és GLÜCK cégnél

Sas-Passage, főbejárat.

59 lei egy szép női ing

150 lei egy finom férfi ing

ÖZV. STERN REZSÖNÉ cégnél
Str. Avram Jancu (Kossuth-u.) Derby cipőgyárral szemben
Mindennemű női és férfi lehrneműk csekély hiba miatt hallatlan olcsó árban!!!
Mindenkinek érdeke, míg a készlet tart, a kedvező alkalmat kihasználni

Elismerjük, hogy ennek a frakciónak vannak kiváló és önzetlenül munkálkodó harcosai, de ezek szerintünk álmok, álmódói, becsületes fanatikusai egy eszmének, melyet mi nemcsak delírábózzunk, de károsnak és a zsidóság realis érdekeivel ellentétesnek tartunk. Bár a fanatizmus gyakran több embert tud megnyerni talmi eszméknek, mint a józan realpolitika a valódi érdekeknek, mi megmaradunk a realitás útján, mindent elkövetünk, hogy amit a felekezeti a jótékony, segít, nevelés terén megtehet, megtegyünk és hogy emberi jogainkat minden törvényes eszközzel megvédelmezzük.

A pénzügyi elnök úr által előterjesztendő zárószámadosok hatalmas számai legjobban bizonyítják, hogy hitközségünk nem marad tétlen és Isten segédelmével reméljük, hogy továbbra is erős támasza és oszlopa marad a zsidóságnak.

Konrád Béla dr-t, tartalmas beszédének elmondása után rendkívül melek óvációkban, ünneplésben részesítették, majd Kecskeméti Lipót dr. főbbi állott föl szólásra. Gyönyörű beszédében köszönte meg Konrád Bélának szavait, melyből — úgy mond — a hitközség szelleme szólt. Általános helyeslést mellett indítványozta, hogy a nagyszerű beszédet foglalják jegyzőkönyvbe és a hitközség évkönyvének első oldalán közöljék. Végül Szemere Miklós pénzügyi bizottsági elnök a zárószámadosok teteit ismertette.

Rossz a közbiztonság a hegyen

A hegyközség dr. Stokker József elnökiével ülést tartott tegnap. Dr. Stokker a hegyőrök ügyében szólt fel. A kevés hegyőr nem tudja kellőképp ellátni sem a közbiztonságot, a hegybírókossal vagyonára való felügyelet hiányos. Hegyőrnek a rossz fizetések miatt nem jelennek meg. Dr. Stokker indítványára a hegyközség választmánya elhatározta, hogy megkeresi a városi tanácsot, hogy valamelyes módon segítse a hegyközséget a közbiztonság megszilárdításában. Illetve a városnak beszállított adók fejében nyújtson nekik anyagi támogatást nagyobb számú és jobban fizetett hegyőrség megszervezésére. Az eddigi nyolc emberből álló létszámot tízenkettőre fogják felelni.

A hegyközség dr. Roxin ügyvédet, mint a hegyközség tagját felhívta, hogy interveniáljon a miniszternél egy oly erdő kitalása ügyében, mely a nagyváradai hegybírókossal számára szólókaró kitermelésre szolgálja.

Havi vagy heti

kedvezményes fizetési feltételek mellett árusítunk vásznak, sifonokat, batistákat, zefíreket, női és férfi szöveteket.

Vilrael Gábor és Rosenihal

Pável püspök-utca 10. szám alatt.

Üzleti órák délután 2 órától este 7 óráig.

ELADÓ vaskereskedés

Tudatom a n. é. közönséggel, hogy vas-üzletemben lévő összes árukat kiárusítom 10—15%, engedménnyel, fizet berendezés eladó, az üzlet helyisége eladó, adig is, míg olyan vevőm jön, ki egyben megveszi az egész üzletet, a nagy közönség használja ki az alkalmat az olcsó bevásárlásra.

Tisztelettel

Tarsoy János, Sas-palota

A kereskedelmi utazók fényes sikerű estélye

A nagyváradai kereskedelmi utazók egyesülete egyszer egy esztendőben — rendszerint farsang derekán — tartja meg estélyét, de az minden alkalommal meglepetésszerű művészi eseményszámba megy. Az egyesület vezetősége, Fohn Dezső elnök kiváló és fáradhatatlan agitátása mellett ilyenkor a jobbnál-jobb ötletet váltja valóra és a legmesszebbmenő anyagi áldozatok árán olyan tartalmas, magasrendű és értékes műsort produkálnak, hogy sokáig beszélnek az estély felledhetetlen emlékeiről. Esztendőnkkel ez előt — amikor Grozavescu ugyiszlán még alig ismert tanorista volt — ezen az estélyen lépett föl először a nagyváradai közönség elé.

Az erdélyi és bánati kereskedelmi utazók egyesületének szombati estélye talán még a multak nagyszerű tradícióit is felülmuta. Szerencsésen szervezték meg az estélyt mindjárt ott, hogy a művészeti rendezésre Parlagi Lajos volt szinigazgatót nyerték meg, akinek lelkesége, gazdag invenciója és rendezői talentuma már magában a biztos sikert hozta. Ez alkalommal azonban szinte önmagát multa felül. Csak természetes, hogy ilyen gondos előkészület, áldozatkészség, fárasztó munka meghozta a maga briliáns eredményét. Esztendőnk óta nem láttunk a Kereskedelmi Csarnok termeiben ilyen hatalmas közönséget. Minden talpalattnyi hely el volt foglalva és feltíz után is még özönlött az elegáns és distingvált közönség. Pedig a hatalmas műsorra idő kellett.

A 86-ik gyalogezred teljes vonós és fuvós zenekarának opera nyitányával indult meg a műsor. Olyan tetszés mellett, hogy utána még a Nótás kapitány legnépszerűbb dalát is el kellett játszaniok. Majd Marót Sándor ez alkalomra írt és különösen a békebeli utazói életből vett néhány deris impresszióit mondotta el. Rózsa Anna a kolozsvári román opera-ház népszerű koloratur énekesnője először egy román, majd egy magyar dalt énekelt és pompásan kulturált koloratur hangja teljes szépségében érvényesült. A felzúgó tapsokat még egy operárával hálálta meg. Takács Mihály, a kolozsvári magyar színház kiváló hőstenorja igen előnyösen ismert név, Nagyváradon azonban még nem ismerték és mostani bemutatkozása nagy sikert hozott. Tosca nagy áriájával kezdte, ahol különösen hangjának finom lírai árnyalatai érvényesültek. A zsidónő áriájában tenorjának kristályos tisztasága, dinamikai ereje pompázott, majd „Cornelius” dallal nagyszerű muzikalitását mutatta be és természetesen hatalmas sikere volt a műsor második részében Bajazzó nagy áriájával.

De rendkívül képzett és érces hangú operabaritonista Virág Lajos, ugyancsak a kolozsvári színház tagja, aki Eminescu-nak Codrule című dalát, majd a Bajazzó prólóját, a második részben Schubert Mignon-dalát és Puschmann-nak nagy áriáját adta elő szünni nem akaró tapsok között. Majd újból Rózsa Annus a Carmen Micaela szerepéből énekelt nagy hatással egy részt Takács Mihálylyal együtt. Ugy az első, mint a második részben, a híres kolozsvári Ligeti-balletnek ügyes-nél-ügyesebb tagjai meglepő ötletességgel korreografált jeleneteket adtak elő, stílusos öltözköztetésben és ezekben elsősorban Ligeti brilirozott, de kitűnő volt a balletnek minden tagja.

A katonazenekar játéka után, ezt a rendkívül gazdag, szinte bőkezűen pazar

műsort Szemes Bélának igen mulattató egy felvonásos szindarabja zárta be. Ezt a darabot is Parlagi rendezte, a szintársulat legjobb tagjai szerepeltek benne és természetesen perdült minden, a közönség nagyszerűen mulatott. Beteg Bébi elegáns és természetes játékán, de kivétel nélkül Sós, Madas, Rabos, Vankné, Katona képességük és egyéni homuruk javát adták. Hatalmas derűt keletelt a darabban egy amateur-színész szereplő, a népszerű Deutsch Pál. Tizenegy óra jóval elmúlt mire véget ért a műsor. Katona és cigány muzsika mellett hajnalig a legjobban mulatott és táncolt az estély közönsége.

NAGYVÁRADAI SPORT EGYLET KALIKÓ BÁLJA

Február **14** Szombat
a Keresk. Csarnokban.

SZÉPSÉGHIABÁT tökéletesen eltávolíthatja, archa-jakat, szeplőt, szemölcsöt végleg, utónymok nélkül. **D. Sternberg Helén** kozmetikai intézetében, Mária Királyné (Bémer)-tér 3. I. em.

Új női kalapszaloni!

KEPES ERZSI és TÁRSA

Vlahuta (Szt. János)-utca 6.

Eredeti külföldi modellek kaphatók. Selyem kalapok alakítását vállaljuk.

WELZER

urtól kérdeztük, hol született, azt a választ adta hogy:

„Rózsabokorban jöttem a világra“

KEPES ELEK

erőse kötszerek, Sas-passzage 20. szám

sáját kö-sztményit **SORVÓKÖK, HASKÖK,** speciális kötszerek, női és férfi övzerek

Igen kedvező alkalom nyílik olcsón vásárolni, mert férfi és női ruha szövet raktárunkat kiárusítjuk mélyen leszállított árakban.

HAJNAL és RÓZSA

vászon és női divat áruháza

Str. J. Vulcan (Nagy Sándor)-u. 1.

Hétfőn és pénteken nagy maradék vásár.

COCOLIVE
ALEGINOMABE
PIPERESTAPPAN

Képviselet és főraktár:

Stefan FARKAS István

Apolló-Drogeria, Oradea-Mare (Nagyvárad).

BERMANN FEHÉRNEMŰ ÁRUHÁZ
az összes raktáron levő áruját olcsón eladja
mivel más árukat fog bevezetni

ÚJDONSAGOK

* A lakásépítő r.-t. alakuló közgyűlése. A „Nagyvárad Városi Lakásépítő Részvénytársaság” alakulása a f. évi február hó 11-ik napján délelőtt 11 órakor Nagyvárad város tanácstermében a városházán alakuló közgyűlést tart a következő tárgysorozattal: 1. Közgyűlési és két jegyzőkönyvhitelítő választása. 2. Alapszabályok ismertetése és elfogadása s ezzel kapcsolatban a részvénytársaság megalakulásának kimondása. 3. Igazgatósági és felügyelő bizottsági választás. 4. Az alapítók részére a felmentvény megadása. Erre a közgyűlésre a részvénytársaság összes részvényjegyzőit meghívom és az ügy közérdekű voltára is, a részvényesek megjelenését kérem. A bizottság nevében: Dr. Pópolyi Miklós prefektus.

* Megszűnt az idegenek jelentkezési kötelezettsége Magyarországon. Budapestről jelentik: A „Reggel” c. lap írja, hogy új letelepedési rendeletet léptetnek életbe február hó folyamán, melynek következtében az idegenek jelentkezési kötelezettsége megszűnik. Az idegenek útlevélét észrevételek csak beutazáskor láttatkoznak, ami két hónapi tartózkodásra jogosít, minden külön kérelem nélkül. Aki ennél tovább akar időzni, annak a rendőrség négy ízben 2—2 heti, összesen kéthónapi meghosszabbítást adhat. Négy hónapnál tovább idegen nem tartózkodhatik Budapesten, ennek letelepedése után pedig nyilatkoznia kell, hogy hol szándékozik letelepedni.

* Nyolc napi fogságra és négymillió büntetésre ítélték a „Világ” szerkesztőjét. Budapestről jelentik: Feleki Géza, a „Világ” főszerkesztője 1924. júliusában a magyarországi numerus clausussal kapcsolatban cikket írt, amelynek több kitétele miatt az ügyészség a magyar állam megbecsülése elleni vétség címén vádat emelt. A budapesti büntetőtörvényszék tegnap tárgyalta le Feleki Géza ügyét. A vád Feleki cikkének különösen a következő sorai ellen irányult: „Ezerkilencszáztizen-négy július 28-án Magyarországon nem volt numerus clausus, most ellenben szabaddon járnak s ünnepeltetik magukat a többszörös gyilkosok.” Feleki védekezése kiterjedt a háború előtti s a forradalmak utáni viszonyokra. A bíróság a beszédek meghallgatása után Felekit bűnösnek mondta ki és 8 napi fogságra s 4 millió korona bírságra ítélte.

* Leila Bederkhan keleti táncművésznő romániai turnéját megkezdte Brassóban. Nagyszébenben elbűvölő táncait zsufozt házak előtt mutatta be. Nagyváradra Temesvárról érkezik.

* A magyar-cseh sportbéke. Pozsonyból jelentik: Tegnap megkötötték a magyar-cseh sportbékét és így semmi akadály nem áll a magyar csapatok cseh földön és viszont játszanak.

Cirkuskirály

az Apolló legújabb slágerfilmje.

* Lédererné megmástitja eddig tett vallomásait. Budapestről jelentik: A rablógyilkos Lédererné kihallgatását a vizsgálóbíró már a múlt hét folyamán megkezdte és azóta szakadatlanul tart. Tekintettel a nagy anyagra, a részletes kihallgatás csak vontatottan halad előre, mert Lédererné meggondoltan, óvatosan adja meg a felteket, sok esetben tagad és a nagyszámu rendőrségen tett vallomása elutárasa is meghosszabbítja a kihallgatást. Ezek szerint tehát a pontos és részletes kihallgatás valószínűleg csak csütörtökön, vagy pénteken fog véget érni és csak azután fog sor következni a többi kihallgatásra. Budapestről jelentik, hogy Krausz őrnagy-hadbíró jelenlétében helyszíni szemlét tartottak Léderer hivatalhelyiségében. Léderer azt vallotta, hogy a még meg nem talált ékszereket a fűszekrában ásta el. A vizsgálóbíró felásatta a fűszekrárt és megtalálta egy cigarettadobozban a tulaórárt, opálgyűrűt, briliánsgyűrűt és bőrtárcát, melyben Kodalka a hatvan milliót hozta. Az ügyészség még e héten elkészül a vádirattal s átküldi azt a hadbírósnak.

Max Linder, a színész a Cirkuskirály

című filmmel megneveztette Max Lindert a nézőt.

* Saffián Károly orgazdái. Megirtuk pár nappal ezelőtt, hogy a nagyváradai államrendőrség letartóztatta Saffián Károlyt, aki kifosztotta a nagyváradai vasúti posta raktárát. Saffián már az ügyészség foglya, a rendőrség pedig az orgazdák után nyomozott. Megállapították, hogy Saffián hegyközlaki rokonainál helyezte el a lopott holmit. A rendőrség emberei házkutatást tartottak Csorba György, Pelle Antal és Pelle János hegyközlaki jómódú gazdáknál, ahol megtalálták a lopott holmik nagyrészét. Az elkobzott ruhaneműk és más lopott holmik értéke meghaladja a kétszáz ezer lejt.

* Leila Bederkhan keleti táncművésznő, aki az egész világon a legnagyobb szenzációt keltette csodálatos keleti táncával, e hó 11-én fog Nagyváradon fellépni. Jegyvek a Musicában.

Max Linder a főszereplője a

Cirkuskirály

filmnek.

* Dr. Ardelean Jusztin vád alá helyezése. A Vulturul című élelapp egyik múlt évi számában dr. Cosma Gábor belényesi szenátor ellen rágalmozó és sértő cikket jelent meg. Dr. Cosma megindította a pört dr. Ardelean Jusztin, a lap szerkesztője ellen. A vádtnács tegnap döntött és vád alá helyezte dr. Ardeleant.

* Megint egy kényszerezegység. A Schönberger és Leitmann nagyváradai rövid- és textilárú cég fizetéseketelenséget jelentett be. A cég 800.000 lei vagyonával szemben kétfélefizetési kérelmet nyújtott be. A fizetéseketelenséget a súlyos gazdasági helyzettel indokolják. A tartozás harminceöt százalékat ajánlják fel a hitelezőknek, amely összeget hat hónap alatt a törvényes kamatokkal együtt fizetnék meg. Vagyonfelügyelőt még nem neveztek ki.

* A községi jegyzők nagygyűlése. A vármegyei községi jegyzők 12-én délelőtt tartják évi közgyűlésüket a vármegyeházán.

* Kohn Rudolf cukrász Pál-utca, tea-süteményeket és tortarendelést felvesz.

* Purgó — eredeti dobozban — minden gyógyszerárban.

* Rövidesen megkezdí működését a vegyes döntőbírószág. Magyarország és Románia között főleg a földbirtokügyekből kifolyólag s az erdélyi magánbirtokok visszaadása érdekében hosszabb ideje folyt tárgyalások. A kérdést magyar és román részről kellőképpen megvilágítva a napokban terjesztik a vegyes, nemzetközi döntőbírószág elé. Román részről a bíróságba Hodor Viktor volt nagyváradai prefektust és Dragian Pétert delegálták.

Max Linder

a legjobb francia komikus.

* Halálozás. Özy. Grünfeld Ignác 59 éves korában hirtelen elhunyt. Temetése ma délután 4 órakor lesz Várnaház-u. 36. számú gyászházban a váradve-lencei izr. sírkertbe. Gyászolják gyermekei, testvérei, unokái és nagyszámu rokonsága. — Mint részvétellel értesülünk, Rodnár Péter f. hó 8-án 73 éves korában hosszas szenvedés után elhunyt. Temetése ma délután 4 órakor lesz a Vitéz-utca 21. sz. gyászházban. Halálát felesége, gyermekei és kiterjedt rokonság gyászolja. — Fekete Gábor iparos 53 éves korában elhunyt. Temetése ma, kedden délután 2 órakor megy végbe a Közép-utcai gyászházban.

* Meghosszabbított fegyvertartási engedély. A minisztertől engedélyezett s a prefektúra által kiadott fegyvertartási engedélyeket március 1-ig meghosszabbították.

* Esküvő. Szívesen látjuk Grosz Szeréna és Kohn Márton f. hó 10-én délután 3 órakor tartandó esküvőnkön. Templom-ér 15. sz. alatt rokonainkat és jóismerőseinket.

* Felhívjuk olvasóink uri és polgári holgyközönségét, hogy a Rimanóczy-utca a Royal-kavéház mellett Kertész Reklám-üzletében, nagymennyiségű a legdivatosabb és legfinomabb gyapjuszövetek kerülnek melven leszállított árban eladásra, melynek nagyrésze köpeny, kosztüm és ruhaszövetek. Selymek, marocinok és a legjobb minőség vászon, schiffon és damaszt-árak megbízható beszerzési legolcsóbb listája.

* Legjobb arczépítő Földes Margit-krem.

* Mária-csemege, 1 drb 5 lei Benedeknél.

MA, KEDDEN ESTE

Ezen az árverésen butorok, szőnyegek, porcellánok, ékszerek és festmények kerülnek eladásra.

Árverésre sürgősen keresünk kézimunkákat szőnyegeket és festményeket.

Szerdán nem lesz árverés

tehát ma, kedden este kérünk pontos megjelenést.

FIGYELEMI

Mindenki intézze el üzleti, szerelmi és egyéb dolgait úgy, hogy az Apolló-mozgóban legközelebb egymás után műsorra kerülő következő világiágereket:

Scaramouche,
Akiiket nem szoktak feleségül venni.
Kean,
Bobby Heggy „Aranyos kis kapitányom”-ban.

Szerelmek piacán,
Pat és Patachon,
Végzetes eskü,
Megbolondult kórház,
Divatcsászárnő (Mary Murray),
Száguldó kerék.

okvetlenül megtekintse, mert ezek a filmgyártás rekordjai, szebbet, jobbat még senki sem látott!

* A tatái bányamunkások sztrájkja. Tatáról jelentik: A bányamunkások sztrájkja tovább fajult. Tegnap Peidl szocialdemokrata képviselő beszélt a munkásokhoz, akik elhatározták, hogy a sztrájkot tovább folytatják.

* A szetmári házorsolás el lett halasztva a hó végére. Pontos dátumot a napokban fogunk közölni.

* Hölgyeim! Megérkezett a legújabb foguc modell divatlap. Kapható a Hegedűs Hirlapirodában.

* Felhívás. A nagyváradai Ipartestület agyagipari szakosztálya az elhunyt Fekete Gábor tagtársnak temetésén való megjelenésre a tagtársakat tisztelettel felkéri. A temetés ma, kedden délután 2 órakor lesz Csillagváros, Közép-utca 3. szám alól. Az elnökség.

* Egy szegény ember, hadirokkant a Nagypiac téren elvesztette erszényét, melyben 105 lei pénz, rokkantsági igazolványa, 2 darab lőjárat volt. Kéri a megtalálót, hogy az iratokat juttassa Codan János Alpar, posta Fugyivásárhely.

* Meghívó csokoládé kóstolásra. Nagyvárad és vidéke m. t. közönségét tisztelettel meghívjuk f. hó 12-én, csütörtökön este 6 órától 10 óráig Mária csemege, csokoládé díjmentes kóstolásra új üzletnyitásunk alkalmából. Tisztelettel Benedek és Weisz, az „Eldorádó” cukorka-, déli- és frissgyümölcsáruház tulajdonosai P. Unirii (Szent László-tér), Moskovits-palota.

Darvas harisnyái legjobbak!

* Női kabátokat mai naptól kezdve mélyen leszállított árakban árusítom Model Aruház Str. Vlahuta, Szt. János-u 6

SZÍNHÁZ

HETI MŰSOR:

Kedd: Román előadás.
Szerda: Nótás kapitány, Rohonczyval.
Csütörtök: Nótás kapitány, Biharival. A) bérlet.
Péntek: Bibliás ember, opera, a Marcus-pár fel-léptével.

Szombat délután: Gyöngypalota operett, olesó helyárrakkal.

Szombat este: Marcsa katonája, újdonság elő-szór, bérleten kívül.

Vasárnap délután 2 és fél órakor: Hajduk hűd-nagya, mérsékelt helyárrakkal.

— Nótás kapitány. Szerdán és csütörtökön este Farkas Imre pártatlan sikerű operettje, a Nótás kapitány szerepel ismét a műsoron. A Nótás kapitány ezzel a két előadással eléri a 20-ik zsufolt házat, amihez hasonló sikert az utóbbi tíz esztendő egyetlen színdarabja sem mutathat fel.

— Bibliás ember. Péntek este B) bérletben kerül színre Kienzl gyönyörű operája, a Bibliás ember. Az operaelőadás érdekessége ismét abban rejlik, hogy a főszerepeket Marcus Rita és Marcus István éneklék, míg a többi szerepekben T. Pogány Janka, Bihari Sándor, Stoll, Sós, Hevesi és Galambos brillíroznak. A Bibliás ember előadása a legfelkőzöttabb zenei követelményeknek is megfelel, ezért érthető, hogy a

KÖZGAZDASÁG

Háromszoros vámtarifája a német árukra

Huszonhét százalékos értékvám — A kereskedelmi Csarnok nagy akciója

Bratiano Vintila pénzügyminiszter külföldi utjáról a sajtó részére kiadott nyilatkozatában a kormányának egy rendkívül fontos közgazdasági intézkedéséről számol be, amelyben bejelentette, hogy Románia gazdasági háborút kezdett Németországgal. A kormány ennek az intézkedésére az adott okot, hogy már régebben tárgyalásokban áll a német kormányval a háború idején kiadott Banca Generala bankjegyek és a jó ártétel kérdésében s ezek még mostanig elutasították nem nyerte. A pénzügyminiszternek legutóbbi külföldi utazása előtt Németország megbízottja érdeklődött, vajon hajlandó volna-e a fűgő kérdések elintézésére céljából Berlinbe utazni, amire Bratiano Vintila szökölte, hogy kész a tárgyalásokat Berlinben folytatni, ha azok ott ne is fejeződnek le. A pénzügyminiszter párisi tartózkodása alatt értesítette a német követet, hogy a német kormány Romániának csupán azt ajánlhatja fel, ami a Döwstervet megállapított. Ez a kijelentés teljesen ellentétben áll Németország eddigi álláspontjával, amennyiben többször kifejezte készségét az iránt, hogy Romániát az említett két irányban kártalanítani fogja.

Németország magatartásának megváltoztatása arra kényszerítette a román kormányt, hogy megterelő intézkedéseket rendeljen el és így elrendelte a Románia területén levő német tulajdonú vagyonának zár alá helyezését, elrendelte továbbá, hogy a német származású áruk 27 százaléka értékvám alá essenek és ezen árukra aranyban számított háromszorosan számítsanak a jelenlegi vámtétel. A pénzügyminiszter az ezen intézkedése nagyon súlyosan érinti a város kereskedelmét és iparát, amennyiben igen sok vállalat vár németországi káldeményt s legelőbb a vételárát már előre ki is fizették. A magas vámtétel következtében a német áru piacéptelen lett s így az érdekeltek számos károsodásnak vannak kitéve. Ez a helyzet arra indította a Kereskedelmi Csarnokot, hogy orvoslásért táviratilag forduljon

Bratiano Vintila pénzügyminiszterhez. A Csarnok táviratában felhívta a pénzügyminiszter figyelmét arra a nagy károsodásra, ami a város kereskedelmét az intézkedések szigorú végrehajtásával érá és kérte, hogy a vámhivatalokat értesítse arról, hogy ezek még a korábbi rendelkezések szerint vámozzák el azokat a németországi árukat, amelyek február 10-én már uton voltak, vagy amelyeknek címzettje igazolni tudja, hogy a megrendelt áru ellenértékét még február 10-én előt fizette, vagy átutalta.

A Csarnok ezt az akciót tovább akarja folytatni s ezért a következő felhívást adta ki: A pénzügyminiszterium a Németországból származó árukra 27 százalékos értékvámot és ezenfelül a jelenlegi vámtételnek aranyban számított háromszorosát állapította meg. Mint-hogy a Kereskedelmi Csarnok a külföldi kereskedelmi és ipari cégek nagyobb károsodásának elkerülése céljából könnyítéseket szándékozik kieszakolni, felhívja mindazokat, akiknek Németországból származó árukból még be nem érkezett megrendeléseik vannak, hogy az összes adatokat sürgősen közöljék a Csarnok titkári hivatalával.

— A francia tőke térhódítása Romániában. A „Franco-Romana” által biztosított r.-t. Székely Ferenc, a brassói vezérigénységek főnökét kinevezte igazgatóvá és megbízta az intézet vezetésével. Ennek kapcsán értesülünk a társaság átszervezéséről. Nagyobb érdekltséget vállalt az intézetnél egy francia pénzcsoport, aminek révén szoros összeköttetést létesített a régi és kellően megalapozott „Compagnie Européenne de Réassurances” párisi viszont biztosító intézettel. A legközelebbi napokban befejezést nyerne a társaság alaptőke felemelését célzó előkészítő munkálatok.

péntek és hétfő esti előadásra a komoly muzsikát kedvelő publikum nagy élénkséggel keresi fel az elővételi pénztárt.

— Marcsa katonája. Szombat este érdekes operettbemutató lesz a színházban. A Marcsa katonája című rendkívül bájos zenés darab. Eppen olyan furórét fog csinálni, mint a Nótás kapitány, mert ugy a darab, mint az előadás eseményzámba menő eleményt jelent a közönség részére. Marcsa katonája főszerepeit Horváth Mici, Biczó Margit, Beteg Bébi, Sós, Rohonczy, Madas és Stoll játsszák. Az operett szombati előadása érletszűnetben megy.

MOZI

— Csak felnőttek nézhetnek meg a Dorian-filmszínházban a „Tavaszi ébredés” című filmet, amely Frank Wedekind gyermektragédiája után készült. A 7 felvonásos dráma főszerepeit Hertha Müller és Erich Kaiser-Titz alakítják. Az előadások 5, 7 és 9 órakor kezdődnek. Elővételi pénztárt.

— Apolló-mozgó. Ma, kedden az Apolló-mozgó újra egy nagy képpel jön: a „Cirkusz- király”. Max Lindernek, a legjobb francia komikusnak legjobb alakításával, amelyben a rendező kéz méltóan a kitűnő témához igazán mesterművet alkotott. A legjobb kritikát mondjuk akkor, amikor Max Lindernek a következő szavait idézzük: „Max Linder, a színész, megneveztette Max Lindert, a nézőt”. Ugyanis a film főpróbáján Max Linder is jelen volt s akkor tette fenei nyilatkozatát. A film 4 napig, bezárólag péntekig marad műsoron.

TŐZSDE

Zürich, február 9. Nyitás: Berlin 123 468, Newyork 518 egyen., London 2474, Páris 2772 fél, Prága 1531 egyen., Budapest 0.0072, Bukarest 270, Bécs 0.0073.

Bukarest, február 9. Zárlat. Devizák: Páris 1048, London 928, Newyork 193 háromn., Róma 808, Zürich 3740, Bécs 27, Prága 572.

Zürich, február 9. Zárlat. Berlin 123 fél, Amsterdam 208 háromn., Newyork 518 háromn., London 2474, Páris 2790, Milánó 2147 fél, Prága 1531 egyen., Budapest 0.0071 háromn., Belgrád 840, Bukarest 275, Varsó 100, Bécs 0.0073.

Budapest, február 9. A hétfői értékpapírpia zárlata: Angol-Magy. 35. Olasz. 20, Rima 160, Belv. Tak. 35, Első Bp. gőz 144, Készén 2940, Ofa 500, Urikányi 915, Ganz-D. 2750, Izzó 877, Magy. H. 426, Oszt. H. 164, Allm. 430, Pesti H. 2880, Beocsini 2065, Cukoripar 2252, Nasici 1780, Globus 30, Ganz-V. 1245, Mütr. 160, Leszám. 66, Salgó 555, Keresk. B. 1123, Borsod-Misk. 220, Borsodi szén 80, Guttman 650, Trósz 135, Fegyver 860, Wörner 20, Karton 83.

A Cirkus király
a legjobb francia vígjáték

NYILTÉR

Értesítés.

Tisztelettel értesítjük a n. é. közönséget, hogy uri szabó üzletünket *Str. Gojdu (Beöthy Ödön-u.) 29. sz. alól Rimanóczy-utca 2. sz. alá helyeztük át* s azt a mai kor igényeinek megfelelően berendezve *február hó 10-én megnyitjuk*. Kérve a t. közönség további pártfogását, vagyunk

kiváló tisztelettel:

Schwartz és Rosenfeld
uri szabók.

A zöld alsó

Irta: Bölöny Bálint.

A kaszinó termei kezdtek elevenedni. Egyenként és csoportonként érkeztek az urak s szétoszlottak a szobákban, természetesen legtöbbször a kártyaszobákban. Különben is esős, rút, zimankós novemberi idő volt, olyan, amilyenre azt szokták mondani: „ezt az időt az Uristen is kártyázásra teremtette.”

A játékosok minden asztalt lefoglaltak, csak a nagy sarokasztalra várt megcsókolt társaságára... „a nagy ferblire.”

Itt szokott lezajlani esténként a nagy csata a város öt tekintélyes és nagyobb pénzű embere között. A megyei főorvos, egy bankigazgató, az uradalmi intéző, egy fiskális s egy birtokos szokták itt egymást megkopasztani.

Jó barátok voltak künn az életben, hanem itt a kártyaasztal mellett késhegyig menő ellenfelek.

Most is, hogy elfoglalták helyüket az asztal körül, már kezdték egymással az évelődést.

— Dühöng az egészség a városban, — kezdte a főorvos — nem veszítek fiuk rossz néven, ha ti lesztek a pacienseim...

— Betegség ide, betegség oda — folytatta a birtokos — nem sikerült a buza. Két vagonnal kevesebbet adhatok el, mint számítottam. Csak nem kívánjátok, hogy kárban maradjak?! Ennek az árát ti fogjátok megfizetni...

Még tovább is folyt volna az élelődés, de a szolga a kártyát az asztalra tette. A főorvos fölbontotta a csomagot, felrázta és sorba mindenki előtt felborított egy lapot:

— Kicsi oszt!...

Kezdte az osztást az ügyvéd. Nem ment be senki.

Utána osztott a birtokos. Felmutatta az alsó lapot. Mindenki bement, csak az ügyvéd tette keresztbe kártyáját, jelezve, hogy ő nem vesz részt a játszmában.

A bent maradt négy játékosnak erős lapja lehetett. A bessereknek, rebessereknek s a blindéseknek nem akart vége szakadni. Halommal állott a bankó az asztal közepén.

A szomszédos asztaloknál félben maradt a játék, a játékosok mind oda csoportosultak az asztal köré s izgatottan várták, hogy ki fogja az óriási kasszát besöpöni.

Közben két játékos kimaradt a játszásból, csak a főorvos és a birtokos vágták egymást nettenetesen.

Mindkettőnek két zöld volt a kimutatott lapja. Valószínűnek látszott, hogy mindkettőnek négyszere van. Az a kérdés, melyiké a nagyobb!?

Utoljára is a birtokos szüntette be a visszahívást:

— Biztosra veszem a kasszát, nem hívok vissza...

— Nagyon okosan teszed — szólt a főorvos — mert a kasszát én nyertem meg. Négy zöldem van...

— Pardon! — válaszolt a birtokos — a kasszát én nyertem, mert az én négysze-

rem a nagyobb s ezzel felborította mind a négy kártyáját. Negyvenje volt.

Nyult a pénz után, hogy behuzzsa. A melléte ülv ügyvéd kezét a birtokos karjára tette:

— És még sem nyertél!...

A birtokos mosolyogva háritotta el a karjára nehezedő kezét:

— Már pajtás, ezt én nyertem...

— Nem nyertél, kiáltott az ügyvéd indulatosan, mert a kártyád között van a zöld alsó is, pedig ez az emelés után alul fektült...

A birtokos lángbaborult arccal fordult az ügyvéd felé:

— Így hát a zöld alsót alulról huztam ki és csaltam?!...

— Te magad mondtad!...

A birtokos felhőrdült, jobb karját ütésre emelte. A nézők egyike lefogta kezét, miközben indulatosan szólt rá:

— Igenis!... A zöld alsó csakugyan alul volt... Mindnyájan láttuk... Így könnyű megnyerni a két vagon buza árát! (Vége köv.)

Consiliul oraşului municipal Oradea-Mare
(VI.) Secția tehnică.

Hirdetmény

Közhírré teszem, hogy a város árlejtési küldöttsége a város tulajdonát képező 11 (tizenegy) hirlapelárusító sátnak három évre leendő bérbeadása ügyében f. évi február hó 24-én délelőtt 10 órakor a városi székház tanácstermében zárt ajánlati nyilvános versenytárgyalást tart.

Ajánlatot csak erre a célra kibocsátott ajánlati úrlapon lehet tenni, mely a tanács műszaki osztályától (Városháza II. em. 2.) az ajánlati feltételekkel együtt díjtalanul beszerezhető.

Az ajánlatokat zárt és lepecsételt borítékokban a versenytárgyalás helyszínén délelőtt tíz és fél tizenegy óra között kell átadni a bizottság elnökének kezéhez a bánatpénzzel együtt, mely a megajánlott egy évi bérsszeg 30 százalékában számítható.

A városi tanács, a közérdek szempontjából, fenntartja magának a jogot, hogy az ajánlatok, közül, az ajánlati összegre tekintet nélkül, szabadon választhasson, sőt az ajánlatokat mind vissza is utasíthassa.

Oradea-Mare, 1925 február hó 9-én.

Köszeghy József
inginer-sef.
consilier-tehnic.

Publicațiune de licitație.

Conform hotărîreii Nr. 1 — 1925 a consiliului comunal din Criștior se va da în arendă prin licitație publică verbală edificiul comunal de sub Nr. 43., care este apt pentru deschiderea unei prăvălii și cârciume. Licitația se va ține în biroul notarial în Criștior în ziua de 10 Martie 1925. o. 10. Condițiunile se pot vedea în biroul notarial în Criștior.

Criștior, la Februarie 1925.

Primăria comunală.

LEGUJABB

DOMBORNÝOMÁS

KERESKEDELMİ LEVÉLPAPIROST

MEMORANDUMOT, SZÁMLÁT ÉS BORITÉKOT
KÉSZIT

»SUNFIELD«, ORADEA-MARE

STRADA VLAHUȚA (SZENT JÁNOS-UTCA) 29.

Friss

fénymásoló

papir

(pozitiv és negativ)

érkezett!

SONNENFELD R.-T.

papirüzletében

Riața Regina Maria (Bémer-tér) 3

Publicațiune

Pentru îndeplinirea postului de grațier la notariatul Bratca prin prezenta public concurs și invit pe doritorii a ocupa acest post, ca până la 15 febr. a. c să-și în amteze cererea subsemnatului, sau să se prezinte în persoană. Se vor oplica numai aceia, cari sunt vărsați în agendele notariale și cunosc perfect limba română. Condițiile: vipt grotuit, locuință cu luminaț și încălzit și 1000 Lei salar.

Bratca, la 7 Febr. 1925.

Irimio Balogh
notar cercual

Zongorák

Elsőrendű wieni német és angol gyártmányuak állandóan raktáron

Legmesszebb menő jótállással.

Részletfizetésre is!

STERNBERG

Kishídfő.

No. 1048 — 1924 execuțional.

Publicație da licitație.

Subsemnatul executor judiciar aduc la cunoștință publică, că mobiliarele sechestrate în favoarea Albert Asztalos pentru 5000 + 4000 Lei se vor vinde în licitația judiciară publică ce va avea loc la 11 Februarie 1925 la ora 3 p. m. în Oradea-Mare strada Pețe Nr. 1.

Oradea-Mare, la 15 Ianuarie 1925.

Valentin Bako ss.,
executor judiciar.

A legkisebb hirdetés ára 30 lei

A NAGYVÁRAD APRÓHIRDETÉSEI

Egy szó ára 3 lei, vastag betűs 6 lei

Levelezés

Aróapolásra használja az **Agi-örömet**, melytől arc-bőre szép, tiszta és üdül. — Kapható drogériákban és illatszertárakban. Főlerakat: **Diana** a gyógyszerár **Oradea-Mare**.

Intelligens fiatallamber keresi olyan idősebb urinó diskrét barátságát, ki őt ideiglenes anyagi zavarából kisegítene. — Választ „Meg fogja érni” jelre kiadva. 154

LAKÁS

Kioszeréném kétszobás és mellékhelyiségekkel álló lakásomat 3—4 szobás szintén modern lakással. Lelépést fizetek. Cím a kiadóban. 104

3 szobás modern, konyhás lakást magas lelépésért keresek (nem feltétlen központban). Cím Hegedűs Hirlapirodában. 153H

Eloszeréném 1 szoba mellékhelyiségekkel álló lakásomat kettő szoba mellékhelyiségekkel állóval központban, lelépést fizetek. Hittér, Nic. Jorga (Zöldfa-utca) 11. 160

Alkalmazás

Szakácsnő, megbízható, jó bizonyítványokkal azonnal felvétetik. Str. Printul Carol (Szilágyi Dezső-u.) 6., I. 3. 148

Keresek vidékre izr.-leányt vagy asszonyt háztartás vezetésére, hol egy fentjártó beteg van, esetleg örökbe fogadok 15 évnél idősebb leányt. Ertekezni kedd délelőtt 9—11-ig. — Özv. Kalmárné, Str. Saguna (Kapuczinus-u.) 18. 156

Deutsches Mädchen wird gesucht zu einem 5 jährigen Mädchen. Dr. Adonyi, Katholikus kör. 150

Egy jobb leányt keresek fél napi házimunkára. Cím a kiadóban. 37

Előkelő biztosító intézet nagy ismeretességgel bíró képviselőket keres helyben és vidéken fix fizetés és jutallékkal. Írásbeli ajánlatok Oradea-mare Postafiók 58. számra küldendők. 159

Adás-Vétel

Keresek gramofont megvételre, tú nélkül, kedd délig. Cím Hegedűs Hirlapirodában. 157

Jó csépjegép eladó, Str. Smetka György-utca 4. Helyben. 142

Hűvő Victor Nyomorultakat piros vagy kék diszkos Regénytár bármelyik kötetét megvételre keresem. Cím Hegedűs Hirlapirodában. 120

Bortermékek borseprőt legmagasabb árban veszek. Str. Cuza voda (Szacsavay utca 47. 141

Ha könyvtárát, könyveit eladni akarja, magas áron megvesszük vagy eladjuk. Cím Hegedűs Hirlapirodában. 125H

Eladó Szent János-u. 29. sz. beköltözhető 4 szobás, fürdőszobás magánház. — Weisz Giz, Str. Tipografiei (Nyomda u.) 4. 149

Hentesek, mészárosok!

Új zuzó, töltő és darálógépek (Quetsch, Füll és Wolf) kézi és géphajtásra mineen nagyságban jutányosan eladók.

Bergmann Gyula

mérnök, Timişoara II. Str. Scolii 11.

MÉG NEM LÉTEZETT

olcsó árban készítek az őszi téli szezonból megmaradt valódi angol szövetekből divatöltőnyöket a legjobb kivitelben. — Oriási választék! Kérem kirakat áraitam figyelemmel kísérni. **Weisz E. Zsigmond**, Str. J. Vulcan (Nagy Sándor-u.) 1.

ESŐERNYŐ

legolcsóbb a készítőnél
RÖSENBERG TESTVÉREK

Nic. Jorga (Zöldfa-u.) 8. — Behuzás gyorsan készül.

ÉRTESÍTÉS

BUKSZ MIKSA

villanyerőre berendezett kocsizártó és special lóvasaló üzemet Strada Alexandrii (Teleky-utca) 56. szám alá helyezte át. (Saját ház)

Tizedes mérleget vennék. Kepes, Str. Printul Carol (Szilágyi Dezső-utca) 17. 152H

Eladó sürgösen a Szőlő-utca 14 számú ház, gyártelepnek is alkalmas nagy telekkel. 146

Eladó kétaablakra való renaissance és filée függöny és egy kelim ebédőasztal terítő. Megtekinthető Str. Horia (Báthory-utca) 13. 158

Eladó Nagyszalontán forgalmas helyen lakóház. Latás, fűszerüzlet, trafik, italmérőssel azonnal elfoglalható. Fátelap és szállóhely is van. Ertekezhetni Szalontán, Str. Horia (Várad-ut) 93. szám. 124H

Remélem

tudja már, hogy a Pannoniában vizumoztat DEUTSCH a futár Utlevéleket elintézi.

ÓRÁK

szakszerű javítását a legkomplikáltabbig kifogástalanul

TISZAY

végzi, Str. Alexandrii (Teleky-u.) 8. Jutányos árak. Precíz munka.

Külföld

Lakótársat keres intelligens fiatallamber. — Cím: Grünberger, Cuza Voda (Szacsavay)-utca 68, az üzletben.

Ügyes varróleány, ki mindenfélé varráshoz ért, házakhoz ajánlkozik. Cím: Fränkl Frida, Str. Astra (Gülányi-utca) 23. számn.

Piliső és gouvér munkák nagyon olcsón készülnek Str. Alexandrii (Teleky-u.) 22. kapuval szemben Ny

Utlevél, bérlet- és bármily igazolványhoz szükséges fénnyekpek legolcsóbban Zenker fényképszéknél, Str. I. C. Bratianu (Szaniszló-utca 25. Felvételek este fél 8-ig.

24 % kamatra kereslek magánpénzt teljes fedezetel. Adásvételi Rtg. Parcel Traian (Széchenyi-tér) 24. Értésítés délután. 4

Vesszünk

butorokat, szőnyegeket teljes lak- és iroda berendezéseket, Wertheim kasszát, zongorát, csillárokat, porcellánokat, régiségeket stb. Meghívásra házhoz megyünk.

Frenkel és fia

Butor, szőnyeg és régiség kereskedők Str. Generali Moştein (Mezey Mihály-utca 10.

LIPCSEI TAVASZI MINTAVÁSÁR 1925.

Általános mintavásár a kereskedelem minden ágában márc. 1—7.
Műszaki mintavásár az összes ipari termékekben március 1—11.

Legelőnyösebb bevásárlási alkalom a legnagyobb idő- és költségmegtakarítás mellett.

Jelentkezéseket átvessz, felvilágosítással szolgál a tiszteletbeli megbízott:

VERBAND DEUTSCHER HANDELSGREMIEN SIEBENBÜRGENS, BRASSÓ.